

Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi

Jozef Duháček a Branislav Krasnovský

8. júna 2023 ✝ Cirkev ✝ Eucharistia

Podľa katolíckej tradície vždy vo štvrtok po slávnosti Najsvätejšej Trojice si pripomínáme Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi, v roku 2023 tak budeme tento sviatok sláviť 8. júna a pripomenieme si ho aj v nedeľu 11. júna. Ide o prikázaný sviatok katolíckej Cirkvi, v ktorom si pripomínáme skutočnú prítomnosť Ježiša Krista v Najsvätejšej sviatosti oltárnej. Tento nádherný a tradičný katolícky sviatok je spájaný s procesiou veriacich.

Procesia s Najsvätejšou sviatosťou oltárnou na Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi

zdroj: wikimedia commons

Pri slávení Svätej omše dochádza k transsubstanciácii chleba a vína na Telo a Krv Ježiša Krista

Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi predstavuje mimoriadne krásny sviatok, pri ktorom si uctieame Eucharistiu, pretože v Eucharistii je reálne prítomný Ježiš Kristus ako Boh a aj človek. Pri slávení Svätej omše dochádza k transsubstanciácii obetovaného chleba a vína na Telo a Krv Ježiša Krista.

Kristus sa v sviatosti Eucharistie stal prítomným premenením chleba a vína na Kristovo Telo a Krv. Cirkevní otcovia potvrdili vieru Cirkvi v účinnosť Kristovho slova a pôsobenia Ducha Svätého pri transsubstanciácii. Epikléza kňaza je teda prosbou, v ktorej kňaz prosí Boha Otca o zoslanie Ducha Posvätiťela, aby sa obetné dary stali Kristovým Telom a Krvou a aby sa veriaci, keď ich prijmú, aj sami stali živou obetou Bohu. (KKC 1105)

Cirkevní otcovia nám odovzdali túto náuku o dôvernom spojení s Kristom prostredníctvom eucharistického prijímania, ako vidíme v nasledujúcom úryvku zo sv. Cyrila Jeruzalemského (*Mystagogické katechézy* 4, 3): „S plnou istotou sa podieľajme na Tele aj Krvi Kristovej: lebo v podstate chleba sa vám dáva Jeho Telo a v podstate vína Jeho Krv; aby ste prijímaním Tela a Krvi Kristovej boli zmenení v rovnaké Telo (*concorporei*) a rovnakú Krv (*consanguinei*), ako má Kristus. A tak sa stávame nositeľmi Krista v nás, pretože Jeho Telo a Krv sú distribuované cez naše údy; tak sa, podľa blaženého Petra, stávame účastníkmi Božskej Prirodzenosti.“ (2 Peter 1:4)

Podľa Katechizmu katolíckej Cirkvi: „*Kristova eucharistická prítomnosť sa začína vo chvíli konsekrácie a trvá, kým jestvujú eucharistické spôsoby. Kristus je prítomný celý a úplný pod jedným i druhým spôsobom a celý a úplný v každej ich časti, takže lámanie chleba Krista nedelí.*“ (KKC 1377)

V Eucharistii je teda obsiahnuté opravdivo, skutočne a podstatne celé Telo a Krv, spolu s dušou a Božstvom nášho Pána Ježiša Krista – teda celý Kristus. Preto stojí Eucharistia nad všetkými sviatosťami a je cieľom všetkých sviatostí. Všetky ostatné sviatosti sú zamerané na Eucharistiu ako na svoj cieľ. Eucharistia je pomyselným stredom, okolo ktorého sú ostatné sviatosti usporiadané podobne ako sú planéty slnečnej sústavy okolo Slnka. A práve kvôli jedinečnosti Eucharistie my, tradiční katolíci nemôžeme prijímať Telo Kristovo z rúk kňaza inak ako na kolenách a do úst.

Tridentský koncil sa na svojom 13. zasadnutí venoval aj reakcii na protestantské popieranie transsubstanciácie a skutočnej prítomnosti Krista v Eucharistii. Koncil uviedol doslovne toto:

HLAVA 3. Najsvätejšia Eucharistia prevyšuje ostatné sviatosti

Najsvätejšia Eucharistia má s ostatnými sviatosťami spoločné to, že je zmyslovým znakom posvätné veci a viditeľnou podobou neviditeľnej milosti. Avšak u nej je vynikajúce a jedinečné to, že ostatné sviatosti iba vtedy majú silu posväcovania, keď ich niekto prijíma, kým v Eucharistii sa nachádza sám pôvodca svätosti pred jej požitím. Apoštoli totiž ešte neprijali Eucharistiu z rúk Pána, keď on už v pravde tvrdil, že to, čo dáva, je jeho Telo. A v Cirkvi bola vždy táto viera, že hneď po konsekrácii je pod podobou chleba a vína pravé Telo nášho Pána a jeho pravá Krv spolu s jeho dušou a Božstvom, a to mocou (konsekračných) slov Telo pod podobou chleba a Krv pod podobou vína.

Telo však pod podobou vína a Krv pod podobou chleba a duša pod podobou oboch účinnosťou toho prirodzeného spojenia a spolupatričnosti, ktorou sa časti Krista Pána, ktorý už vstal z mŕtvych a viac už neumiera (Rim 6,9), navzájom spájajú, ďalej Božstvo v dôsledku jeho hypostatického spojenia s telom a dušou. A tak je celkom pravdivé, že každá jedna podoba obsahu je práve toľko, ako aj obidve. Celý a úplný Kristus je totiž prítomný pod podobou chleba a v každej čiastke tejto podoby a takisto je celý prítomný v podobe vína a v jeho častiach.

O tom, že poznáme a uvedomujeme si aspoň v hmlistých obrysoch nesmiernu veľkosť eucharistického tajomstva svedčí v prvom rade spôsob, akým sa Telo Pánovo rozdáva a prijíma. V tradičnom obrade prijímania, nakoľko predstavuje završenie eucharistickej obety a je vrcholnom stretnutia a osobného zjednotenia sa s Kristom, skutočne a podstatne prítomným pod pokorným závojom Eucharistických spôsobov, je toto poznanie dobre demonštrované. Táto chvíľa v liturgii je tak mimoriadne dôležitá, že sa k nej vzťahujú špeciálne pastoračné požiadavky, dokonca aj v rituálnych gestách. Uvedomujúc si veľkosť a dôležitosť okamihu sv. prijímania, sa Cirkev vo svojej dvetisícročnej tradícii snažila nájsť obradný výraz, ktorý by svedčil čo najlepšie o jej viere, láske a úcte k jej Pánovi.

Eucharistia je hodná úcty

Udalosti v súvislosti s koronavírusom a dojemnú starostlivosť slovenských politikov o zdravie ľudí, na základe čoho sa zvýšil politický a spoločenský tlak na Cirkev (z hygienických dôvodov boli zavreté kostoly a presadené podávanie Eucharistie na ruku, pričom táto prax nebola zrušená ani po skončení pandémie)

jednoznačne odmietame a budeme odmietat'. Je nám ľúto všetkých tých, ktorí podľahli tlaku okolia a svojím alibistickým prístupom sa podpísali na normalizácii a prijatí takéhoto – v katolíckej minulosti neakceptovateľného – spôsobu podávania Eucharistie veriacim.

K danej téme pridávame ďalší fakt z dosiaľ platného Katechizmu katolíckej Cirkvi: V omšovej liturgii vyjadrujeme svoju vieru v skutočnú Kristovu prítomnosť pod spôsobmi chleba a vína okrem iného aj pokľaknutím alebo hlbokým úklonom na znak adorácie Pána: *„Katolícka Cirkev vzdávala a vzdáva tento kult adorácie, ktorý patrí sviatosti Eucharistie, nielen počas slávenia omše, ale aj mimo neho tak, že s najväčšou starostlivosťou uchováva konsekrované hostie, vystavuje ich, aby ich veriaci slávnostne uctievali, a nosí ich v procesii na radosť ľudu zhromaždeného vo veľkom počte.“* (KKC 103, KKC 2628)

Zdroj: slovoplus.sk

Nedokážeme si celkom jasne predstaviť, ako sa môžu konsekrované hostie uchovávať s najväčšou starostlivosťou v rukách veriacich, prípadne aká je vlastne úroveň spomenutej najväčšej starostlivosti, keď pri podávaní Eucharistie do rúk veriacich táto ľudom často padá na zem?!

Dovoľte len jednoduchý príklad na zamyslenie a krátku otázku. Kto má alebo mal malé deti – nechali by ste malé deti po nedeľnom slávnostnom obede odkladať slávnostnú obedovú súpravu? Existuje predsa nemalé riziko, že túto súpravu im vlastnou nepozornosťou či „nešťastnou náhodou“ rozbijú a ešte sa pri tom aj porania. O čo je väčšia hodnota Eucharistie v porovnaní s obedovou súpravou, to snáď netreba zdôrazňovať, takže hazardovanie s Eucharistiou je naozaj nepochopiteľné...

Pri podávaní Eucharistie kľáčiacim veriacim do úst, ktoré presadzoval Tridentský koncil, k problémom v podobe spadnutej Eucharistie prichádzalo naozaj len výnimočne. Stotožňujeme sa plne s postojom kardinála Roberta Saraha, niekdajšieho prefekta *Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí*, ktorý tiež tvrdí, že Eucharistiu je potrebné prijímať pokľaciačky a do úst. Podľa jeho slov: *„Veľkosť a šľachetnosť človeka, rovnako ako najvznešenejší výraz jeho lásky k svojmu Stvoriteľovi spočíva aj v pokľaknutí pred Bohom. Takto sa k Bohu Otcu modlil aj samotný Ježiš Kristus.“* Svätci ako Ján Pavol II., či Matka Tereza tiež prijímali (pokiaľ im to zdravotné dôvody dovolili) Eucharistiu pokľaciačky a do úst.

Kardinál Robert Sarah

zdroj: wikimedia commons

Čo sa týka tvrdení, že „v prvotnej Cirkvi sa Eucharistia podávala veriacim do rúk“ – tak k týmto tvrdeniam sa stavíme kriticky a s nedôverou. Sme totiž presvedčení, že v prípade prvotnej Cirkvi, o ktorej modernisti a liberáli v Cirkvi tak radi rozprávajú, je to podobné ako s manželkou známeho amerického policajného inšpektora Colomba. Nikto ju nikdy nevidel, nikto o nej nič presné nevie, nikto dokonca nevie ako vyzerá, všetci však majú dojem, že ju dôverne poznajú a môžu o nej rozprávať...

Pre nás, „tridentsky“ orientovaných katolíkov, samozrejme existuje jednoduché a logické vysvetlenie v kauze „prvotná Cirkev“. Ak by existoval priamy dôkaz o tom, že sa Eucharistia podávala veriacim v danom čase do rúk, liberáli a modernisti v katolíckej Cirkvi by nám, tradičným katolíkom, s týmto dôkazom donekonečna pílili uši, takže by sme už tento dôkaz poznali naspamäť. Ale keďže neexistuje, liberáli a modernisti nám uši nepíli a obmedzujú sa len na amorfné, hmlisté a nepodložené tvrdenia o tom, aké to vlastne v prvotnej Cirkvi bolo, vrátane ich únavnej mantry o tom, že v prvotnej Cirkvi sa až do stredoveku vždy prijímalo na ruku.

Faktom však zostáva, že Kristus je Logos, Božie slovo, ktoré bolo na počiatku s Bohom a ktoré je Boh. My ho môžeme prijať. Ponúka sa tu paralela s Ezechielom, ktorý symbolicky prijal Slovo Božie priamo do svojich úst: 8 „Ty teda počúvaj, čo ti hovorím: Nebuď odbojný ako ten odbojný dom, otvor si ústa a zjedz, čo ti ja dám.“ 9 Díval som sa a hľa, oproti mne vystretá ruka a v nej zvitok knihy. (Ez 2,8–9) 2 A keď som otvoril ústa, dal mi zjesť ten zvitok. 3 I riekol mi: „Syn človeka, nakrm si vnútro a naplň si útroby týmto zvitkom, ktorý ti ja dávam.“ Zjedol som ho teda a bol mi v ústach sladký ako med. (Ez 3,2–3)

Čo Prorok prijímal obrazne, zvitok popísaný Božím slovom, my prijímame reálne – vtelené Božie slovo, Krista, tajomne prítomného s jeho Telom a Krvou, dušou i božstvom, v maličkých hostii.

Východné cirkvi, ktoré majú blízko k prvotnej Cirkvi prijímajú do úst

Radi by sme okrem toho upozornili aj na fakt, že starobylé kresťanské východné cirkvi (sýrska, malabarská, etiópska, egyptská, arménska, gruzínska...), ktoré majú podstatne bližšie k prvej Cirkvi ako naši súčasní modernistickí a liberálni katolícki spolubratia a spolusestry, takisto nepodávajú Telo a Krv Ježiša Krista veriacim do rúk, ale do úst. Dospelý veriaci teda klačí (v prípade východných cirkví stojí) a necháva sa kŕmiť ako dieťa.

Tento fakt výborne zodpovedá trefným napomenutiam cirkevných otcov o potrebnej dispozícii, ktorú by sme mali mať, keď pristupujeme k svätému prijímaniu, a to: „*cum amore ac timore*“, s láskou a strachom. (S. Cyprian, *Ad Quirinum*, III.). V starovekom *Ordo communionis* (Poriadok prijímania) patriacemu k liturgickej tradícii koptskej cirkvi stojí: „*Nech všetci pokľaknú na zem, malí i veľkí, a tak sa začína rozdávanie svätého prijímania.*“

Svätý Ján Zlatoústý napomína tých, ktorí pristupujú k eucharistickému Telu Pána, aby napodobňovali mudrcov z Východu v ich duchu a v úkone adorácie: „*Priblížme sa teda k Nemu s vrúcnosťou a rozpálením láskou, aby sme nemuseli znášať trest. ... Toto Telo, už keď ležalo v jaslach, uctievali Mudrci. Áno, muži profánni a barbarskí, opustili svoje krajiny a domovy, vydali sa na dlhú cestu, a keď prišli, s bážňou a veľkým chvením sa Mu klaňali. Poďme teda aspoň napodobniť tých barbarov, my, ktorí sme občanmi neba. ... Nevidíte len toto Telo, ako ho videli oni, ale poznáte aj Jeho moc a slávu. ... Povstaňme teda a naplňme sa bážňou a ukážme úctu ďaleko presahujúcu úctu tých barbarov.*“

Takisto sme v katolíckej Cirkvi akosi nepostrehli, žeby napríklad nariadenia Tridentského koncilu niekto zrušil, alebo žeby stratili svoju platnosť. Takže suma sumárum – budeme prijímať Eucharistiu vždy poklačiacky a do úst, modernistickí a liberálni katolícki spolubratia a spolusestry sa k nám môžu pridať. Je totiž príjemné mať ruky pri Svätom prijímaní zbožne zopäté...

Sväté prijímanie v sýrsko-malabarskej cirkvi – žiadne prijímanie do ruky, len do úst. Pozri od 1:57:00 – 2:06:00:

Zdroj: youtube.com

Sväté prijímanie v arménskej cirkvi – žiadne prijímanie do ruky, len do úst. Pozri od 1:37:00 – 1:42:00:

Zdroj: youtube.com

V starovekých kánonoch chaldejskej cirkvi bolo dokonca aj kňazovi zakázané vkladať si eucharistický chlieb do úst prstami. Namiesto toho musel zobrať Pánovo Telo do dlane a dať si ho do úst z dlane. Dôvod preto bol, že to nie je obyčajné, ale nebeské jedlo: kňaz má prikázané prijať časticu (*particella*) konsekrovaného chleba priamo z dlane. Nesmie si ho vkladať rukou do úst, ale musí ho zobrať ústami, pretože je to nebeský pokrm.

V chaldejskom a sýrsko-malabarskom obrade existuje detail, ktorý vyjadruje hlbokú úctu a delikátnosť pri zaobchádzaní s posväteným chlebom: predtým, než sa kňaz v eucharistickej liturgii dotkne Pánovho Tela svojimi prstami, incenzuje si ruky.

Na rozdiel od všetkých týchto starých modelov, v dnešnom obrade si veriaci Telo Pánovo vložené do dlane sami berú a vkladajú prstami do úst. Toto gesto, ktoré je úplne cudzie dvetisícročnej tradícii Cirkvi a evokuje

symboliku „vezmi a daj si sám“, gesto „vlastnenia“ a „zaobchádzania s vecou“ – skrátka, sebaspoločenstva. Ako poznamenal kardinál Ratzinger, skutočnosť, že kňaz si sám dáva Telo Pánovo ho nielen odlišuje ho od laika, ale musí ho povzbudiť, aby si uvedomil, že stojí pred *mysterium tremendum* a že tak koná v osobe Krista.

V starovekej sýrskej cirkvi sa obrad rozdávania prijímania prirovnával k očisteniu proroka Izaiáša jedným zo serafínov (Iz 6,6). V jednej zo svojich kázni necháva svätý Efrém Krista vyrieknuť tieto slová: *Horiaci uhlík posvätil Izaiášove pery. To som ja, ktorého vám teraz priniesli v chlebe, kto vás posvätil. Kliešte, ktoré videl prorok a ktorými bol uhlík vzatý z oltára sú obrazom Mňa v tejto veľkolepej sviatosti. Izaiáš Ma videl, tak ako ma teraz vidíš ty, ako dvíham svoju pravú ruku a podávam do tvojich úst živý chlieb. Kliešte sú moja pravá ruka. Ja som serafín. Horiaci uhlík je moje telo. Vy všetci ste Izaiáš....*

Pápež Pavol VI. a jeho encyklika *Memoriale Domini*

Ako teda prijímajú Eucharistiu naši súčasní modernistickí a liberálni katolícki spolubratia a spolusestry, to je ich vec. My tradiční katolíci sme si svoju povinnosť splnili, informovali sme ich a budeme sa za nich modliť, aby sa im otvorili oči. Ak sú však rozhodnutí pokračovať v nastúpenom trende, je to ich voľba. Nemusia si samozrejme brať príklad ani zo sv. Matky Terezy, či pápeža sv. Jána Pavla II., ktorý pokiaľ im to zdravie dovoľovalo, prijímali Eucharistiu na kolenách a do úst.

Pápež sv. Ján Pavol II. v encyklike *Ecclesia de Eucharistia* uviedol: „*Eucharistická hostina je naozajstná „posvätná“ hostina, v ktorej jednoduchosť znakov skrýva nevyspytateľnú Božiu svätosť. ... Chlieb, ktorý sa láme na našich oltároch... je panis angelorum, anjelský chlieb, ku ktorému nemožno pristupovať inak, ako s pokorou stotníka z Evanjelia.*“

A možno by sa mohli naši spolubratia a spolusestry prijímajúce Eucharistiu do ruky zamyslieť nad skutočnosťou, že aj počas morových či cholerových epidémií v minulosti prijímali katolíci Eucharistiu vždy poklačiacky a do úst a mohli by pouvažovať aj nad slovami nášho Pána Ježiša Krista v Evanjeliu podľa sv. Matúša: 28 *Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu. Skôr sa bojte toho, ktorý môže i dušu i telo zahubiť v pekle.* (Mt 10,28)

Duchovné škody, ktoré rozšírenie tejto novej praxe nevyhnutne spôsobilo, predvídal pápež Pavol VI. a väčšina katolíckeho episkopátu už po skončení koncilu a pápež ich zhrnul v encyklike *Memoriale Domini*. Na konci poznamenáva: „Zmena vo veci takej dôležitosti, založenej najviac na starodávnej a úctyhodnej tradícii, neovplyvňuje len disciplínu. Nesie so sebou isté nebezpečenstvá, ktoré môžu povstať z nového spôsobu podávania svätého prijímania: nebezpečenstvo straty úcty k vznešenej Sviatosti oltárnej, znesvätenia, alebo falšovania pravej náuky.“ (*Enchiridion Vaticanum* III, n. 1286.)

Obavy Pavla VI. a väčšiny episkopátu v roku 1968 boli viac než opodstatnené a boli úplne potvrdené v dnešnej praxi rozdávania svätého prijímania na ruku. Tento obrad, zavedený vo veľkom meradle, spôsobil a bohužiaľ naďalej spôsobuje Cirkvi značné duchovné škody. Rozporuplná a duchovne bolestivá situácia sa objavila v eucharistickom živote mnohých miestnych cirkví. Vo chvíli sv. prijímania, ktoré si svojou povahou vyžaduje úctu, dekórum, posvätnosť, jemnosť a najvyššiu bdelosť, vidíme znepokojujúcu trivializáciu Svätýne svätých. A jednoznačne existuje protirečenie nariadeniach Cirkvi ohľadom Eucharistických fragmentov, keď na jednej strane kňazom sa prikazuje po rozdávaní prijímania umývať si ruky, ale

purifikáciu dlaní a prstov veriacich, ktorí prijali na ruku ani neprikazujú, ani nepredpokladajú?!

Pokusy nejako minimalizovať závažnosť súčasného stavu sú nezodpovedné a rovnajú sa zatváraníu očí pred realitou. Pred viac než dvadsiatimi rokmi pápež Benedikt XVI. ešte ako kardinál Joseph Ratzinger vyriekol toto znepokojujúce pozorovanie: „*Nedosahujeme výšiny toho, čo sa deje v sv. prijímaní; redukovujeme Pánov dar na úroveň každodenných zvykov a činností...*“

Pápež Benedikt XVI.

zdroj: wikimedia commons

Základné informácie o Sviatku Božieho Tela a Krvi

Čo sa týka Sviatku „Božieho Tela“, v roku 2021 bol uverejnený na portáli Christianitas.sk kratší článok, ktorý si môžete v prípade záujmu prečítať tu: <https://christianitas.sk/slavnost-najsvatejsieho-kristovho-tela-a-krvi/>. Nebudeme sa preto opakovať a uvedieme len najdôležitejšie fakty.

Slávnosť Najsvätejšieho Tela a Krvi, známa ako slávnosť Božieho Tela (*Corpus Christi*) je prikázaný sviatok, ktorý je pripomienkou prítomnosti Ježiša Krista v Eucharistii. Sviatok je spojený s eucharistickou procesiou, pri ktorej kňaz monštranciou požehnáva okolie a veriacich. Sprievod kráča po vytyčenej trase, nad kňazom s monštranciou je nesený baldachýn, symbolizujúci nebesia a na vybraných štyroch vhodných miestach (námestie, sochy svätých, kaplnka, kostol, morový stĺp...) sa konajú krátke pobožnosti.

Sviatok Božieho Tela a Krvi sa zrodil v 13. storočí, veľkou propagátorkou uctievania Najsvätejšieho Tela a Krvi Kristovej bola augustiniánska mníška, blahoslavená Júlia z Liége, ktorá mala v roku 1209 videnie so žiarivým mesiacom s tmavým miestom, čo jej bolo vyložené tak, že v ročnom cykle liturgických sviatkov chýba práve sviatok zasvätený Eucharistii. Sviatok bol tiež odpoveďou na heretické učenie Berengara z Tours o Eucharistii, okrem bl. Júlie z Liége, veľkým propagátorom tohto sviatku bol aj Učiteľ Cirkvi, sv. Tomáš Akvinský.

Blud Berengara z Tours

Podľa niektorých svojich súčasníkov mal Berengar bludné názory na duchovnú moc, manželstvo, krst detí a iné body katolíckej doktríny, ale do dejín sa zapísal ako prvý spochybňovač transsubstanciácie – teda premeny podstaty chleba a vína na Telo a Krv Ježiša Krista v Najsvätejšej sviatosti oltárnej.

Filozoficky mal Berengar racionalistické tendencie a bol nominalistom. Pri skúmaní otázok viery považoval samotný rozum za najlepšiu pomôcku. Rozum je však do veľkej miery závislý na zmyslovom vnímaní, a preto ani v otázkach viery autorita nie je rozhodujúca, treba sa držať zmyslovo prístupných faktov. V

dôsledku tohto presvedčenia Berengar musel poprieť transsubstanciáciu; nie je úplne isté, že popieral skutočnú prítomnosť, hoci bez transsubstanciácie o nej určite nemohol mať právnu mienku. Pre Berengara sú Telo a Krv Krista skutočne prítomné vo svätej Eucharistii, ale táto prítomnosť je intelektuálna alebo duchovná. Podstata chleba a podstata vína zostávajú vo svojej prirodzenosti nezmenené, ale posvätením sa duchovne stávajú samotným Kristovým Telom a Krvou. Sú *res sacramenti*; chlieb a víno sú symbolom, obrazom, znakom, sviatosťou.

Berengar z Tours

zdroj: wikimedia commons

Toto učil v rôznych diskusiách, listoch a spisoch až po koncil v Ríme v roku 1059. Na ňom Berengar podpísal vyznanie viery, v ktorom potvrdil, že chlieb a víno po konsekrácii nie sú len znakom, ale pravým Kristovým Telom a Krvou. Toto vyznanie však odvolal a zastával názor, že chlieb a víno sa bez akejkoľvek zmeny svojej podstaty stávajú konsekráciou sviatosťou, pamiatkou Tela a Krvi Kristovej, ktoré boli obetované na kríži, ale už nie Kristovho osláveného Tela; lebo ako by mohlo byť Kristovo Telo, ktoré je teraz v nebi, obmedzené priestorom, na toľkých oltároch a v toľkých hostiách?

Na dvoch lateránskych konciloch (1078 a 1079) Berengar podpísal vyznanie viery, že po konsekrácii je chlieb pravým Telom Kristovým, Telom narodeným z Panny, že chlieb a víno na oltári, mocou konsekrácie modlitby a slov nášho Vykupiteľa sú podstatne premenené na Telo a Krv nášho Pána Ježiša Krista, pravdivé a životodarné atď. Berengar po konciloch opäť poprel transsubstanciáciu. Tvrdil, že pri Poslednej večeri, na základe Pánovho požehnania, chlieb a víno, ktoré si zachovali svoje prirodzené vlastnosti, dostali moc posvätenia a stali sa sviatosťou Jeho Tela a Krvi; chlieb a víno na oltári sú Telom Kristovým, Jeho pravým a ľudským Telom. Historici sa zhodujú, že pred posledným vyznaním viery Berengar určite popieral transsubstanciáciu. Pokiaľ ide o skutočnú prítomnosť, sú jeho teórie nejasné a existuje veľa rozdielnych názorov na interpretáciu Berengariových doktrín.

Tak, ako aj v prípade iných heréz, boli jeho bludy príležitosťou, ktorá umožnila a dokonca si vyžiadala jasnejšiu interpretáciu a presnejšiu formuláciu katolíckej náuky o svätej Eucharistii. Bol to Hildebert z Lavardinu, súčasník Berengaria, ak nie jeho žiak, ktorý ako prvý použil slovo transsubstanciácia. Rímsky koncil v roku 1079 v odsúdení Berengaria vyjadruje jasnejšie než ktorýkoľvek iný dokument, ktorý bol dovtedy napísaný, povahu tejto podstatnej zmeny a sv. Tomáš vo svojej definícii transsubstanciácie používa takmer rovnaké termíny ako koncil. (*Sum. Theol.*, III.) Hoci sviatok Božieho Tela bol oficiálne ustanovený až v 13. storočí, bolo to pravdepodobne vyvolané týmito eucharistickými spormi. To isté platí aj o úkone pozdvihnutia hostie po konsekrácii pri svätej omši.

Sv. Tomáš Akvinský, eucharistický zázrak v Bolsene a zrod Slávnosti Kristovho Tela a Krvi

Sv. Tomáš Akvinský dokázal veľmi dlho rozjímať o tajomstve Eucharistie. Napísal niekoľko oslavných hymnov, ktoré doteraz Cirkev používa ako piesne alebo hymny k oslave Najsvätejšej sviatosti oltárnej, napríklad *Lauda Sion Salvatorem* či *Adorato Te Devote*. Text v *Lauda Sion Salvatorem* je precíznym traktátom o Najsvätejšej sviatosti oltárnej, v ktorom je táto dogma vysvetlená nesmierne jasne, precízne a s takými presnými definíciami, že v tom mnohí barokoví katolícki teológovia videli Boží zásah.

Sv. Tomáš Akvinský, *Lauda Sion Salvatorem*:

Sv. Tomáš Akvinský, *Adorato Te Devote*:

Slávnosť Božieho Tela a Krvi rozvíja tajomstvo Eucharistie a pripomína nám nesmierne tajomstvo Kristovej lásky k ľuďom, ktorá sa uskutočňuje v každej Svätej omši. So sviatkom Najsvätejšieho Tela a Krvi Kristovej je spojený aj známy eucharistický zázrak v Bolsene v roku 1263, kedy Eucharistia v rukách kňaza počas Svätej omše začala krváčať pri vyslovení konsekračnej formuly.

V roku 1330 eucharistický zázrak v talianskej Bolsene zachytil maliar Ugolino di Prete Hario (1337 – 1338) na freskách v katedrále v Orviette, najznámejší obraz s eucharistickým zázrakom v Bolsene však vytvoril známy taliansky umelec Raffael Santi v roku 1512. V Bolsene, v kostole sv. Kristíny, kde sa spomenutý zázrak stal, možno ešte stále vidieť štyri mramorové kusy oltára, na ktorý spadli kvapky najsvätejšej Krvi: tri sú upevnené pod sklom a štvrtý je pohyblivý a každý rok ho nosia v procesii Božieho Tela.

Raffael, *Sv. omša v Bolsene*

zdroj: wikimedia commons

Ohľadom eucharistického zázraku v Bolsene a konsekračnej formuly – vo vtedajšom obrade, ktorý bol kontinuálne rozvíjaný v Cirkvi až do reformy roku 1970, si kňaz na základe pravdy, že sa uskutočnilo prepodstatnenie, po vyslovení konsekračnej formuly, hneď pokľakol, držiak ešte hostiu v rukách. Potom hostiu pozdvihol k úcte ľudu a po jej položení na korporál si znova pokľakol, rovnako činil aj pri premenení Krvi. Táto prax bola po roku 1970 zmenená, kňaz si kľaká až po pozdvihovaní, čo zvädza k protestantskej predstave, že Pán Ježiš prichádza do hostie až po tom, čo spoločenstvo uvidelo chlieb a uverilo v Kristovu prítomnosť (ktorá v protestantskej viere nie je prepodstatnením).

Pápež Urban IV. nechal celú udalosť v Bolsene preskúmať a vďaka tomuto zázraku, ako aj prístupu bl. Júlie z Liege a sv. Tomáša Akvinského následne v roku 1264 ustanovil eucharistický sviatok Najsvätejšieho

Kristovho Tela pre celú katolícku Cirkev, pričom v pápežskej bule *Transiturus* rozvinul náuku o Eucharistii. V šírení Sviatku Božieho Tela potom pokračovali aj ďalší pápeži, napr. Klement V.

Popri sviatku Božieho Tela sa od 17. storočia slávil aj sviatok Predrahej Kristovej Krvi. Pápež bl. Pius IX. v roku 1849 rozšíril tento sviatok na celú Cirkev a ustanovil, aby sa svätiteľ na prvú nedeľu mesiaca júl. V roku 1914 sv. Pius X. ustanovil jeho slávenie na 1. júla. Posledná reforma liturgického kalendára spojila oba sviatky a zaviedla spoločné slávenie Božieho Tela a Krvi na štvrtok po slávnosti Najsvätejšej Trojice, alebo v nasledujúcu nedeľu.

Spojením sviatkov Kristovho Tela a Krvi sa vyjadruje pôvodný úmysel pápeža Urbana IV., ktorý vo svojej bule písal o jednotnom tajomstve Eucharistie, ktoré zahŕňa tak Ježišovo Najsvätejšie Telo, ako aj jeho Krv. Zároveň táto slávnosť rozvíja tajomstvo Eucharistie, ktorá sa síce slávi aj pri večernej omši na pamiatku Pánovej večere na Zelený štvrtok, ale jej slávnosťnosť je trochu zahalená kontextom začínajúceho sa Veľkonočného trojdnia a následného Veľkého piatku, ktorý nadväzuje na slávenie večernej omše v tento deň.

Procesie s monštranciou na Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi sa následne stali dôležitou súčasťou života Cirkvi. Tridentský koncil vydal 15. októbra 1551 *Dekrét o Eucharistii*, v ktorom sa zdôrazňuje reálna prítomnosť Kristovho Tela a Krvi v Eucharistii. Procesie Božieho Tela získali u protestantov takmer okamžite negatívny rozmer, zdôrazňoval sa najmä protireformačný a triumfálny charakter slávnosti. Najmä hugenoti (francúzski kalvíni) vo Francúzsku často napádali katolícke procesie Slávnosti Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi. Francúzski katolíci však v 16. a 17. storočí boli dostatočne bojovní nato, aby pomerne rýchlo naučili hugenotov na katolícke procesie neútočiť. Po Bartolomejskej noci v Paríži v roku 1572 mali útoky hugenotov na katolícke procesie už len ojedinelý charakter.

Eduard Debat Ponsan a jeho predstava rána po Bartolomejskej noci v auguste 1572. Obraz sa nachádza v parížskom Louvri.

zdroj: wikimedia commons

V článku by sme radi citovali teológa Klausa Schatza, ktorý vo svojej monografii *Všeobecné koncily* (2014) ohľadom katolíckych procesií Božieho Tela a Krvi, uviedol, že katolíci vnímali slávnosť aj ako súčasť svojho teologického vyhradenia sa voči protestantom: „A tak by mala pravda víťazne triumfovať nad lžou a kacírstvom, aby protivníci Cirkvi tvárou v tvár takémuto lesku a radosti Cirkvi alebo vnútorne zlomení zmĺkli, alebo naplnení hanbou a ľútosťou dospeli k rozumu...“

Svätá omša má počas slávania Sviatku Božieho Tela a Krvi slávnostný charakter. Sväté prijímanie sa môže podávať veriacim pod oboma spôsobmi (chlieb i víno), podľa miestnych zvyklostí býva Svätá omša zakončená buď adoráciou pred vystavenou Eucharistiou alebo je monštrancia s Eucharistiou nesená v sprievode z kostola, ako už bolo spomenuté vyššie.

Tradícia slávnosti Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi na Slovensku

Tradícia usporadúvať sprievod v súvislosti s oslavou sviatku Božieho Tela a Krvi pretrvávala na našom území až do roku 1948. Následne bola táto katolícka slávnosť komunistami zakázaná, po roku 1989 sa začalo slávenie sviatku Božieho Tela a Krvi spontánne obnovovať. Charakter slávnosti závisí na miestnych zvykoch, formu určuje biskup príslušnej diecézy. Nie je ničím neobvyklým, ak liturgický sprievod trvá aj viac ako dve hodiny.

Veriaci, ktorí sa zúčastnia na Eucharistickej procesii tak vonku, ako aj vo vnútornom priestore chrámu, môžu získať za zvyčajných podmienok úplné odpustky. Po II. vatikánskom koncile nastali viaceré liturgické zmeny, ktoré sa dotkli čiastočne aj slávania tajomstiev Kristovho Tela a Kristovej Krvi.

Slávenie Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi nám pripomína tajomstvo Kristovej lásky k nám ľuďom. Každá Svätá omša je obetou, pri ktorej sa premieňa chlieb na Kristovo Telo a víno na Kristovu Krv, pretože tak chcel Náš Pán Ježiš Kristus, o čom hovorí aj Evanjelium podľa sv. Lukáša: *7 Prišiel deň Nekvasených chlebov, keď bolo treba zabiť veľkonočného baránka. 8 Poslal Petra a Jána so slovami: „Chodte a pripravte nám veľkonočnú večeru!“ 9 Oni sa ho opýtali: „Kde ju máme pripraviť?“ 10 Povedal im: „Len čo vojdete do mesta, stretnete človeka, ktorý bude niesť džbán vody. Chodte za ním do domu, do ktorého vojde, 11 a majiteľovi domu povedzte: „Učiteľ ti odkazuje: Kde je miestnosť, v ktorej by som mohol jesť so svojimi učeníkmi veľkonočného baránka?“ 12 On vám ukáže veľkú prestretú hornú sieň. Tam pripravte.“ 13 Išli teda a všetko našli tak, ako im povedal. A pripravili veľkonočného baránka. 14 Keď prišla hodina, zasadol za stôl a apoštoli s ním. 15 Tu im povedal: „Veľmi som túžil jesť s vami tohoto veľkonočného baránka skôr, ako budem trpieť. 16 Lebo hovorím vám: Už ho nebudem jesť, kým sa nenaplní v Božom kráľovstve.“ 17 Vzal kalich, vzdával vďaky a povedal: „Vezmite ho a rozdeľte si ho medzi sebou. 18 Lebo hovorím vám: Odteraz už nebudem piť z plodu viniča, kým nepríde Božie kráľovstvo.“ 19 Potom vzal chlieb a vzdával vďaky, lámal ho a dával im, hovoriac: „Toto je moje telo, ktoré sa dáva za vás. Toto robte na moju pamiatku.“ 20 Podobne po večeri vzal kalich a hovoril: „Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás. (Lk 22,7–20)*

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/slavnost-najsvatejsieho-kristovho-tela-a-krvi-2/>